

bil kolovodja avtomobilske tolovajske bande, ki je strahovala pred 20 leti celi Paris. Na smrt obsojenega so pomilo-stili na dosmrtno ječo v že zgoraj ome-njeni koloniji za francoske kaznjence. Dvakrat se mu je že bil posrečil po-beg, a obakrat je bil prijet in izročen oblasti v Cayenne. Še le tretji pobeg mu je uspel. Francosko časopisje se je zavzelo za usodo Dieudonneja. Fran-coski časnikar Albert Londres je zasta-vil vse moči, da je izposloval njegovo pomiloščenje. Kot pomiloščen se je smel bivši kaznjenec povrniti v domo-vino. Baš kar igrajo na gledališkem odru v pariškem predmestju občo po-zornost vzbujajočo igro, ki slika živ-ljenje v francoski kaznjeniški koloni-ji. Zadnje dejanje vznemirljive igre nosi naslov: »Pobeg.« Na odru je vi-deti južnoameriški pragozd in skozi te-ga se plazijo kaznjenci. Eden od teh je tud' Dieudonne, a ga ne predstavlja kak igralec, ampak on sam. Nekdanji kaznjenec igra vlogo begunca čudovi-to dobro in žanje vsikdar od občinstva najbolj navdušeno priznanje. Zgodovi-na velikomestnih gledališč ne beleži slu-čaja, da bi bil igral kaznjenec svojo la-stno ulogo na odru.

Po radiju pozvan duhovnik. Zani-miv slučaj: Po radiju je bil zadnje dni klican duhovnik prav na morje. Obolel je na smrt mornar. Prejel bi bil rad zadnja tolažila vere, toda kako dobiti duhovnika? Na ladji ga ni bilo. Po ra-dijskem telegramu so obvestili škofa obmorske škofije, ki je takoj poslal du-hovnika na določeno mesto, kjer je že čakal motorni čoln. Duhovnik je pri-šel še pravočasno.

Človek, ki je bil popolnoma podoben angleškemu prestolonasledniku princu Waleškemu. Princu Waleškemu je bil enak Bill Humbert, ki je umrl te dni v Londonu. Humbert je bil sin london-skega trgovca. Razumel je izkoristiti podobnost z angleškim prestolonasled-nikom. Posnemal je princa tudi v vseh malenkostih. Oblačil se je pri istem krojaču kakor princ. Nekoč se je po-mešal Bill pri konjski dirki med ob-činstvo in ga je imelo vse za prestolo-naslednika. Nekega dne se je pokazal Humbert v imenitnem angleškem klu-bu, kjer so ga nagovarjali vsi s »Kra-ljeva visokost«. Bill je prosil enega od gospodov za malenkost 500 angleških funtov, ker je pozabil slučajno denar-nico doma. Anglež je bil ves vzhičen, da je smel postreči priljubljenemu — princu Waleškemu s posojilom. Res-ničnemu princu Waleškemu so uga-jali nastopi in doživljaji njegovega druga Billa.

Sina mehiškega predsednika v sa-mostanski šoli. Sinovi mehiškega predsednika Ortiza Rubija sta prišla v Združene države Severne Amerike in se upisala v benediktinsko šolo Atchi-son, Kansas. Tako so ti možje: Prega-najo Cerkev, obenem pa pošiljajo mla-dino v cerkvene šole. Sedanji predse-dnik je s tem korakom pokazal, da ne gleda v cerkvi sovražnice svojega na-roda, pa tudi ne izobrazbe in napred-ka. Callesu, njegovemu predniku, to gotovo ne bo prav!

V Združenih ameriških državah tis-kajo dnevno 40.000.000 časopisov in 35 milijonov časopisnih brošur. Za oglase v listih plačajo Amerikanci v naprej na leto 1.000.000.000 dolarjev.

3000 let stare sanjske bukve. Egip-tovski oddelek londonskega muzeja je prejel letos posebno dragoceno darilo: stare egipčanske sanjske bukve. Ta iz-rednost je iz let 1250—1100 pred Kr. r. in vsebuje poročila o 100 sanjah, njih razlago in tolmačenje za bodočnost.

Docent dr. Ivan Matko, specialista za notranje bolezni, se je je preselil: Ma-ribor, Trubarjeva ulica 5, poleg prote-stantovske cerkve. 1341

Niš ni nemogoče na svetu, pravijo ljudje. Mi pa vkljub temu pravimo, da je nemogoče pravilno prati brez mila. Nemogoče je tudi zamenjati priznano terpentinovno milo Gazela s kakim drugim milom.

»Težakovo olje za živino« piše dne 20. ok-tobra F. Št. iz Guštanja firmi dobaviteljci: Kakor ste mi že poslali dve kanti »Težakove-ga olja za živino«, prosim, da mi ga še en-krat pošljete, ker so moji prašiči zdravi in debeli. Pošljite mi ga hitro. — Dne 24. okto-bra piše posestnik I. G. iz Okeške vasi pri Oplotnici: »Prosim, pošljite mi po pošttem povzetju eno ročko 5 kg »Težakovega olja za živino«, ker sem bil z zadnjo naročitvijo zelo zadovoljen.« — Iz pripisanih pohvalnic vidi se, kako velike važnosti je »Težakovo olje za živino«, pa se more njegove uporaba samo le najtoplejše priporočati. Dobi se to olje pri firmi M. Težak, Zagreb, Gunduličeva ulica št. 13, po ceni od 125 Din za eno ročko od 5 kg. 1342

Pri slabosti je naravna »Franz Josefova« grenčica prijetno učinkujoče domače zdravilo, ki znatno zmanjšuje telesne nezgode, ker se izkaže že v malih količinah koristno. V dopisih hvalijo zdravniki za ženske soglasno prav milo učinkujoč način »Franz Josefove« vode, ki je zlasti prikladen za nežno rast ženskega telesa. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in špe-cerijskih trgovinah.

*

Izum in svarila za bo-dočo vojno.

Težke bombe.

V prilogi angleškega lista »Times« podaje eden od voditeljev angleškega generalnega štaba sledečo sliko sodob-nega zračnega napada:

»Neke noči bo planilo štiri ali pet ti-soč neslišnih, v veliki višini nevidnih letal z brzino 200 do 300 km na uro na naša mesta, ne da bi počakalo na ka-terokoli vojno napoved. Kdo bi se dan-es še zmenil za te srednjeveške uljud-nosti?! Vsako letalo bo vrglo vsaj po eno bombo s kakimi 800 kg trinitroto-luola. Sedanji aparati so tako točni, da lahko zadene letalo iz višine 2000 m dimnik poljubne oklopnice (bojne la-dje). Slehera bomba bo lahko uničila najbolj razsežno londonsko četrt.« — To ni nobena domišljija, temveč od-stavek iz poročila omenjenega častni-ka parlamentarnemu zrakoplovnemu odboru.

Bombe s plini in bacili.

Drugi strokovnjak dodaja: »Vpošte-vati moramo tudi plinske strupene bombe ali izstrelke z bacili kuge, ko-lera in sličnih nalezljivih bolezni. Ev-

Krasne kodre

neomejeno trajne pri vlaž-nem zraku ali potenju do-sežejo dame in gospodje brez škarij kodralk s Hela-Kodralom. Tudi najlepši bu-bikopi se polepša s Hela, ker je nepotrebna vsaka on-dulacija. Velik prihranek na česu in denarju, pospešuje rast las. Vaša podoba Vas

bo iznenadila. Takoj po uporabi obilo onduli-ranih kodrov krasne frizure. Mnogo zahval-nic. Posebno gledališke umetnice so polne hvale. Cena 12 Din, 3 steklenice 25 Din, 6 ste-klenic 40 Din. — Dr. Nic. Kemeny, Košice H., poštini predal 12/228, Čehoslovaško. 1294

ropska vojna ministrstva že zdaj po-polnoma obvladajo to tehniko in smo celo zaplenili v Afganistanu v osrednji Aziji slične bombe moskovskega izvo-ra.« Torej bode uničila bodoča vojna pred vsem središče dežele s stolnicami in vseučilišči vred. Podmornice bodo takoj pričele potapljati vse mednarod-ne in sovražne ladje. Države, ki kupu-jejo živila na tujem, bodo po nekoliko mesecih obsojene na lakoto. Nihče ne ve za nobeno sredstvo, kako omiliti grozote zračne vojne.« Njeno proklet-stvo — izvaja vodilni angleški letalec, polkovnik Moore — je v tem, da ni za-ščite pred nenadnim napadom. — Vo-jaske izvedenec »Timesa« meni, da bi v slučaju vojne vojno ministrstvo sto-rilo najbolje, če bi naročilo naglo učin-kujočega strupa, da ga razdeli med prebivalstvo takoj po vojni napovedi. Samo na ta način bi mirne ljudi lahko obvarovalo mučne smrti od strupenih plinov sredi gorečih hiš ...

Nasvet Društvu narodov.

Neki »Timesov« čitatelj je ob tej pri-liki predlagal, naj Društvo narodov zrakoplovstvo in gradnjo novih letal sploh prepove. »Ni dvoma«, tako piše, »da vse ugodnosti zračnega prometa ne odtehtajo niti ene tisočinke nesreč, ki jih bo prinesla bodoča zračna voj-na. Saj bo ponižala vse človeštvo na stopnjo jamskega človeka v prazgodo-vinski dobi. Vsi se bodo morali zariti pod zemljo, da uidejo letalcem. Kakor ne damo otrokom v roke strelnega o-rožja, tako moramo tudi človeštvu od-vzeti letala, če še ni doraslo, da jih lah-ko rabi!« A ta dobro mišljeni nasvet je seveda ostal glas vpijočega v puščavi: kdo bo zaježil tehnični napredek in še posebno vojno tehniko? In vse govo-rico o »poštenih« vojni po pravilih, ki dovoljujejo to, pa prepovedujejo ono, pomenijo zdaj prazne marnje, pravilji-ce za nepopoljšljive sanjače.

Francoski politik o iztreznenju.

Nedavno je nastopil s člankom o bo-doči vojni znani francoski politik Cail laux. »Iztreznimo se!« kliče rojakom, »strojnice, težki topovi, podmornice so zadnjič odločale med svetovno vojno. Če pa bo človeštvo zopet hotelo vojno, bo odločala kemija, plini. V letih 1914 do 1918 so umirali milijoni vojakov po frontah. A v bodoči vojni bo uničena tudi vse mirno prebivalstvo in ni mo-či, ki bi ga obvarovala pogibelji. Pri strokovnjakih sem opazoval novi stra-šni plin, ki prepoji polt in okuži krve

tok, ne da bi povzročil katerekoli rane. Žrtev zastrupljenja ničesar ne opazi, a nenadno jo popadejo hudi krči in potem se ji za vselej neozdravljivo omrači um. Ta »nori plin«, glavno bodično orožje, ni namenjen samo za fronto, temveč velja pred vsem v lastno varnost zazibanemu lahkovernemu zaledju...» Caillaux poziva vse človeštvo in vse vodilne sodobne osebnosti, naj razumejo nevarnost in za vselej prepovejo vojno. »Ni mogoče ustaviti znanstvenega napredka. Tehnika izumi vedno nove in bolj izdatne načine uničevanja. Zdaj ne gre za katero koli zmago, temveč za vesoljno smrt. Če nočemo, da se bo izpremenila zemlja v puščavo, moramo popolnoma ustaviti oboroževanje.«

*

20-letnica.

Te dni je minulo 20 let, ko se je vršil prvi poizkus preleta Atlantskega Oceana. Sreče preleta se je lotila dne 16. oktobra 1910 prvič zračna ladja »Amerika«, ki se je dala krmariti. — Dvignila se je v zrak v Atlantic City, a je morala že po vožnji 1000 milj prekiniti nadaljni polet. Čeravno je bil ta prvi poskus spremljan od neuspeha, je vendar le dokazal praktično možnost poleta iz Nove Fundlandije (otok ob severni Ameriki) na Irsko.

Priliko te 20letnice je porabil poročevalec nekega angleškega lista, da je poiskal edinega Angleža, ki se je peljal z »Ameriko«, da bi poizvedel od njega podrobnosti o poskusu prvega preleta Atlantskega Oceana.

Udeleženec poleta je bil mornariški častnik Murray Simon. Teda je bil v službi trgovske mornarice. Njegova ladja je bila zasidrana v luki v New Yorku, ko je slišal, da rabi zrakoplov »Amerika« mornarskega oficirja. Javil se je in je bil sprejet.

»Nepredvidene okolščine«, je pripovedoval, »so nas ovirale, da bi se bili lotili preleta pred oktobrom. Prvotno bi se naj bil počel dvig v zrak meseca septembra, torej v mesecu, ki je za prelet Atlantika že tudi prepozen. Vodja zrakoplova je bil raziskovalec Walter Wellmann.

Dvignili smo se v Atlantik City v gosti megli; v splošnem pa so bile vremenske prilike zelo ugodne. Celih 24 ur smo leteli dobro naprej in je šlo vse kakor po žnori. Kar naenkrat se je pojavil oster veter, ki je postajal tako močan, da je tiščal zrakoplov dol proti morju. Da bi rešili ladjo ter sebe, smo izmetali gorivo in sploh vse, kar se je dalo količkaj pogrešati. A že drugi dan za tem smo se morali prepričati, da je vožnja naprej brezupna, ker so se naša proračunanja izkazala v praksi neizvedljiva. Tretji dan smo se še zamogli povspeti v višino 1200 m; a izgubljali smo trajno plin, in na večer tretjega dne, ko smo bili prisiljeni radi izgube plina pometati v morje še stroje, da smo vzdržali ladjo v ravnotežju, a kljub tem ukrepom smo se morali odločiti, da zapustimo zrakoplov. Posrečilo se nam je, da smo spustili rešilni čoln v morje. V čolnu smo bili

tako dolgo, dokler nismo zagledali v jutro četrtega dne, da se nam bliža parnik »Trent«. Nažgali smo bakljo, da bi opozorili nase. Parnik nas je rešil. Oteli smo celo mačko, katero smo vzeli seboj v zrakoplov, da bi nam prinesla srečo.

Bili smo vsi prepričani, da je naša zračna ladja izgubljena in so jo vetrovi raztrgali ter pometali v morje. Več let za tem smo čitali, da je slišal Savage Landor v gostem pragozdu južne Amerike domačine, ki so mu pripovedovali o čudnem orjaškem ptiču, ki se je podil nad njihovimi naselbinami.

Murray Simon je sklenil svoje poročilo z besedami: »Ta čudna ptica so bili najbrž ostanki naše »Amerike«.

*

Živali kod zdravniki.

Ptiči kot dobrotniki.

V vročih pokrajinah so največ zajedavci glavni povzročitelji raznih živalskih bolezni.

V afriških pustinjah, ob reki Nil in ob drugih vodah vidimo na hrbtih velikih živali večje ali manjše ptiče, ki pobirajo iz kože svojih gostiteljev tam kaj nastanjeni mrčes: uši, bolhe in klope. Med temi ptiči in velikimi afriškimi sesalci obstoja najbolj iskreno prijateljstvo. Ptice je videti na hrbtih povodnih konj, nosorogov, bivolov, kamel, ceber in celo žiraf. Živali, ki se ne poznajo teh tic, se preplašijo, ako se ji spusti tak dobrotnik na hrbet. Kmalu pa uvidijo njih dobrodelnost in jih vzljubijo. Živali mirno pustijo, da jim ptice razkljujejo kožo in požrejo izpod te tankaj naseljeni mrčes. Ako bi ne bilo teh ptic, ali če bi se preselile, bi izbruhnile med živalmi, ki se ne morejo same obraniti zajedalcev, kožne bolezni in bi veliko vrst največjih živali izumrlo.

Kako si preganjajo garje bivoli?

Opazovali so črede bivolov, ki so bili okuženi z garjami. Uboge živali so bile na nekaterih mestih brez dlak, pokrite s tvorijo in čisto suhe; iz razjedene kože so štrlele kosti. Od garij napadeni bivoli se ogibljejo zdravih.

Nekoč je čreda garjevih bivolov namah obstala, ko je videla nad seboj v zraku jato ptičev. Bivoli so upali, da se bodo spustile ptice na njihove hrbte in jim olajšale neznosno srbečico, a garij se ptica ne loti.

Po desetih dneh je dosegla čreda jezero, kojega obal je bila zelo blatna. Živali so se zakopale v blato in ostale po cele ure v njem do vratu. Čez tri in pol tedna je začela že poganjati dlaka na garjevih mestih, garje so skoro popolnoma izginile, držale so se le še na vratu.

Nekaj dni za tem so se začeli bivoli z vratom valjati po svojem lastnem blatu, da se je napravila debela skorja, pod katero so poginile zadnje garje in živali so zapustile ozdravljene blatno jezero.

Opica gibbon.

Naravoslovec Jožef Deimont je ujel veliko opico, ki se imenuje gibbon. Ži-

val se je kmalu udomačila. Naravoslovec je opazil na opici ob srednji rebri veliko oteklino, ki živali ni povzročala bolečin, ako je bilo stiskal. Ker je pačil izrastek žival, je gospodar sklenil, da ga odstrani. Omamil je opico, prerezal bulo, v kateri ni bilo gnoja, ampak nekaj v trdo kepo zvitega. Žival si je kmalu opomogla od operacije. Kemična preiskava omenjene kroglice je dognala, da je bilo to temeljito zgriženo mlado listje od drevesa, ki daje dišeče kadilo. Opica je bila nekoč v boju z drugimi tovarišicami obgrizena in naravni nagon jej je pokazal zdravilno listje, katerega uporabljajo tudi ljudje za celjenje rane.

Orang utan.

Baš kar omenjeni naravoslovec je ujel na otoku Borneo veliko opico »orang utan«, ki se je izkazala v ujetništvu kot izboren zdravnik. Ako so se opice v kletki med seboj zgrizle, je igral orang utan ulogo zdravnika. Spravil se je nad ranjene opice, da celo nad mlade medvede, jim izlizal rane z jezikom in obrisal z mokrim listjem od posebne vrste oreha, čeravno ni znal, da vsebuje baš to perje zdravilno moč. Kako dober zdravnik je bila ta opica, kaže ta le slučaj: Nekega dne je sama zbolela. Žila je bila neredno in vročina je mučila žival. Ko jo je uprašal naravoslovec, kaj je manjka, je odprla usta, a ni bilo nič opaziti. Dobila je juhe, ricinovo olje in kodejin. Drugi dan je sedela opica na solncu in se držala z obema rokama za levo lice. Ko se ji je približal naravoslovec, je zapazil, da si je namazala opica levo stran lica z mokro ilovico, tiščala je še z obema rokama debelo kepo ilovice k sprednji čeljusti in tudi v ustih je imela ilovico. Gledala je žalostno gospodarja, zakrivila z rokami in pri tem jej je padla ilovica s čeljusti. Naravoslovec je opazil, da ima levo lice otečeno. Opica je imela hudo zobno oteklino, a se je pozdravila z mokro ilovico. Tri dni za tem si je izpulila sama zob in ga prinesla pokazat vsa vesela gospodarju.

Opica si je preganjala dolg čas s tem, da je iztikala za boleznimi drugih živali. Spoznala je, da je orang utan brez staršev bolna. Bila je tuberkulozna (jetična). Velika opica je nosila bolnika celi dan okrog kakor mati bolnega otroka. Ko je zapazila, da je dajal naravoslovec oboleli opici trikrat na dan zdravila, je skušala priti do te steklenice. V preveliki skrbi za bolnika je iztaknila nekega dne steklenico s kreolinom. Ker je bila uverjena, da gre za zdravilo, je odprla s silo bolniku usta in mu vlivala ostro razkuževalno sredstvo po grlu. Čez eno uro je bila bolna opica — mrtič.

Ta orang utan je uganil, ako je obolevel naravoslovec ali kateri od strežajev. S silo so ga morali odpeljati od bolnika.

*

Polcija in zločinci.

Pred nedavnim časom je bilo v Amsterdamu na Nizozemskem vlomljeno pri zlatarju Berkemejerju. Vlomilci so